

## ผลของกิจกรรมอบรมต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการ สุขภาพของวัยรุ่น LGBTQ+ ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น

มเหศักดิ์ ภูริพัฒนภากร<sup>1</sup>, ชนิตา รุ่งวิทยาการ<sup>2</sup>, ภัฏญญาณ์ สักดิงค์<sup>3</sup>

(วันที่รับบทความ: 14 มกราคม 2569, วันที่แก้ไข: 4 มีนาคม 2569, วันที่ตอบรับ: 27 พฤษภาคม 2569)

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของกิจกรรมอบรมต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพของวัยรุ่น LGBTQ+ ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) กลุ่มเดียววัดก่อนหลังโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น LGBTQ+ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 65 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือกิจกรรมอบรมและแบบสอบถามเพื่อวัดการรับรู้ ความเข้าใจ

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมอบรม นักเรียน LGBTQ+ มีคะแนนเฉลี่ยด้านการรับรู้สิทธิทางกฎหมาย (Mean = 4.48, SD = 0.55) สูงกว่าก่อนการอบรม (Mean = 3.15, SD = 0.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) คะแนนเฉลี่ยด้านความเข้าใจสิทธิทางกฎหมาย (Mean = 4.61, SD = 0.49) ก็สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ( $p < 0.001$ ) เมื่อเทียบกับก่อนการอบรม (Mean = 2.89, SD = 0.68) นอกจากนี้ การรับรู้ช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพ (Mean = 4.50, SD = 0.58) และความเข้าใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพ (Mean = 4.75, SD = 0.45) หลังการอบรมก็สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$  ในทั้งสองด้าน) เมื่อเทียบกับก่อนการอบรม (Mean = 3.02, SD = 0.75 และ Mean = 2.78, SD = 0.70 ตามลำดับ) กิจกรรมอบรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ในประเด็นสิทธิทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นและกลุ่ม LGBTQ+ รวมถึงช่องทางและแนวทางการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับนักเรียน LGBTQ+ ได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้ความรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดีและการเข้าถึงสิทธิของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศในสถานศึกษา

**คำสำคัญ:** วัยรุ่น LGBTQ+, สิทธิทางกฎหมาย, การเข้าถึงบริการสุขภาพ, กิจกรรมอบรม, สมรสเท่าเทียม

<sup>1,2</sup>พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ <sup>3</sup>พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

<sup>1,2</sup>ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น <sup>3</sup>โรงพยาบาลหนองพอก

Corresponding author: รัตติกานต์ รักษาภักดี e-mail: Rattikan1@smnc.ac.th

The effect of training activities on the perception and understanding of legal rights  
and access to health services among LGBTQ+ adolescents in municipal schools  
in Khon Kaen City

Mahasak Bhooriwatphakorn<sup>1</sup>, Chanita Rungwittayakarn<sup>2</sup>, Kanyanat Sakdiwong<sup>3</sup>

(Received: 14<sup>th</sup> January 2026, Revised: 4<sup>th</sup> March 2026, Accepted: 27<sup>th</sup> May 2026)

**Abstract**

This research aimed to evaluate the effect of training activities on the perception and understanding of legal rights and access to health services among LGBTQ+ adolescents in municipal schools in Khon Kaen. This was a quasi-experimental research study using a single group, pre-/post-test design, with a sample of 65 LGBTQ+ high school students selected using purposive sampling. The research instruments included training activities and questionnaires to measure perception and understanding. The research findings showed that... After participating in the training activities, LGBTQ+ students showed a statistically significant improvement ( $p < 0.001$ ) in their awareness of legal rights (Mean = 4.48, SD = 0.55) compared to their pre-training scores (Mean = 3.15, SD = 0.72). Their understanding of legal rights (Mean = 4.61, SD = 0.49) also increased significantly ( $p < 0.001$ ) compared to their pre-training scores (Mean = 2.89, SD = 0.68). Furthermore, their awareness of access to healthcare services (Mean = 4.50, SD = 0.58) and understanding of access to healthcare services (Mean = 4.75, SD = 0.45) also increased significantly ( $p < 0.001$ ) after the training compared to their pre-training scores (Mean = 3.02, SD = 0.75 and Mean = 2.78, SD = 0.70, respectively). The training activities were effective in enhancing knowledge and understanding of legal rights. This research highlights the importance of proactive educational activities to promote well-being and access to rights for LGBTQ+ students in schools.

**Keywords:** LGBTQ+ adolescents, legal rights, access to health services, training activities, marriage equality.

---

<sup>1,2</sup>Senior Professional Nurse <sup>3</sup>Professional Nurse

<sup>1,2</sup>Health Promotion Center Region 7 Khon Kaen <sup>3</sup>Nongphok hospital

Corresponding author: Rattikan Raksapakdee e-mail: Rattikan1@smnc.ac.th

## บทนำ

ประชากรโลกมีความหลากหลายทางเพศ ครอบคลุมรสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศ และลักษณะทางเพศ (Sexual Orientation, Gender Identity, Expression, and Sex Characteristics: SOGIESC) หรือ LGBTQ+ ผลสำรวจในหลายประเทศพบว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ (Gen Z) มีแนวโน้มเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายมากขึ้น<sup>(1)</sup> อย่างไรก็ตาม รายงานของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติระบุว่ายังไม่มีประเทศใดที่สามารถสร้างความครอบคลุมทางสังคมสำหรับกลุ่ม LGBTQ+ ได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะกลุ่มคนข้ามเพศ (transgender) และคนที่มีภาวะเพศกำกวม (intersex) ซึ่งยังคงเผชิญการกีดกันในหลายมิติ<sup>(2,3)</sup> ในประเทศไทย กรมอนามัยประมาณการว่ามีประชากร LGBTQ+ ที่เปิดเผยตัวตนราว 4 ล้านคน แต่ยังขาดข้อมูลทางสถิติอย่างเป็นทางการ<sup>(4,5)</sup> กลุ่มนี้เผชิญความท้าทายด้านสุขภาพหลายประการ ทั้งการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มะเร็งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ และปัญหาสุขภาพจิตจากแรงกดดันทางสังคมและการเลือกปฏิบัติรวมถึงการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ไม่เป็นมิตรและการขาดความเข้าใจจากบุคลากรทางการแพทย์<sup>(3,6)</sup>

วัยรุ่น LGBTQ+ เป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางเป็นพิเศษ เนื่องจากอยู่ในช่วงพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และอัตลักษณ์ งานวิจัยในประเทศไทยพบว่าวัยรุ่นกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงต่อภาวะซึมเศร้า การใช้สารเสพติด และการเผชิญประสบการณ์การถูกกระทำในระดับจุลภาค (microaggressions) โดยเฉพาะในบริบท

ของสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการขาดความเข้าใจ และการยอมรับในสังคม<sup>(7,8)</sup> แม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งรับรองสิทธิของวัยรุ่นในการเข้าถึงข้อมูล บริการอนามัยเจริญพันธุ์ และการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ<sup>(9)</sup> แต่การรับรู้สิทธิและการเข้าถึงบริการของวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ ยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร<sup>(10)</sup> นอกจากนี้ ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ยังคงเป็นประเด็นสำคัญในกลุ่มเยาวชนอายุ 15–24 ปี และในกลุ่มชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย ซึ่งมีอัตราการติดเชื้อสูงและยังขาดความรู้ด้านการป้องกันและการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสม<sup>(11,12)</sup> ขณะเดียวกันงานวิจัยชี้ให้เห็นถึงช่องว่างด้านความรู้และทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์ต่อบุคคล LGBTQ+ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและความเป็นมิตรของบริการสุขภาพ<sup>(13,14)</sup>

การจัดกิจกรรมอบรมในโรงเรียน (School-based Intervention) ถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและสิทธิของวัยรุ่น LGBTQ+ เนื่องจากโรงเรียนเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ทางสังคม การให้อบรมเชิงปฏิบัติการไม่เพียงแต่เป็นการส่งผ่านข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง แต่ยังช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) ให้เยาวชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง และเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระหว่างข้อกฎหมายและการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน จากบริบทดังกล่าว นักเรียนวัยรุ่น LGBTQ+ ในสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนใน

เขตเมือง เช่น เขตเทศบาลนครขอนแก่น ยังคงเผชิญข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและบริการสุขภาพที่เหมาะสม งานวิจัยนี้จึงมุ่งประเมินผลของกิจกรรมอบรมในโรงเรียนต่อการรับรู้และความเข้าใจของนักเรียน LGBTQ+ เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของกิจกรรม และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรม การให้คำปรึกษา และการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรต่อวัยรุ่น LGBTQ+ ในบริบทสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพและส่งเสริมสุขภาวะอย่างยั่งยืนในระยะยาว

#### วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมอบรมต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพของวัยรุ่น LGBTQ+ ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น

#### ตัวแปรต้น

กิจกรรมอบรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึง บริการสุขภาพสำหรับนักเรียน LGBTQ+ ดังนี้

- ความหลากหลายทางเพศ (SOGIESC) และการเคารพความแตกต่าง
- สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย
- กฎหมายสมรสเท่าเทียม พ.ศ. 2567
- การเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตรและปลอดภัยสำหรับ LGBTQ+
- สุขภาวะทางเพศ, โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และสุขภาพจิต
- การมีส่วนร่วม การอภิปราย และกรณีศึกษา

#### กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการศึกษาแบบกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และความเข้าใจของนักเรียน LGBTQ+ เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพ กรอบแนวคิดนี้อิงตามหลักการของการให้ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura ที่กล่าวว่าบุคคลเรียนรู้จากการสังเกตและการเสริมแรง ซึ่งกิจกรรมอบรมที่จัดขึ้นจะทำหน้าที่เป็นแบบอย่างและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

#### ตัวแปรตาม

การรับรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึง บริการสุขภาพสำหรับนักเรียน LGBTQ+

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยดำเนินการในโรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มประชากรคือนักเรียน LGBTQ+ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) จำนวน 2 โรงเรียน ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ สิงหาคม – ธันวาคม 2568

### วิธีดำเนินการวิจัย

- ก่อนการอบรม (Pre-test): ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพ "ก่อน" ได้รับกิจกรรมอบรม โดยเน้นย้ำถึงการตอบตามความเป็นจริงและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

- ดำเนินกิจกรรมอบรม: ผู้วิจัยหรือทีมงานผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมจะดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมตามแผนที่กำหนดไว้ให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม

- หลังการอบรม (Post-test): ทันทีที่กิจกรรมอบรมสิ้นสุดลง ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามชุดเดียวกันกับ Pre-test อีกครั้งเพื่อวัดระดับการรับรู้และความเข้าใจ "หลัง" ได้รับกิจกรรมอบรม

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ที่ระบุตนเองว่าเป็นกลุ่ม LGBTQ+ โรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น ในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2568

#### กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6) โรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น ที่ระบุ

ตนเองว่าเป็นกลุ่ม LGBTQ+ ได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ระบุตนเองว่ามีอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศวิถีที่หลากหลาย สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอบรมและตอบแบบสอบถาม พร้อมได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองในกรณีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสามารถสื่อสารภาษาไทยและเข้าใจเนื้อหาการอบรมได้

สำหรับขนาดตัวอย่างกำหนดโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 0.10 ร่วมกับการพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2

ส่วน ได้แก่

1. กิจกรรมอบรม พัฒนาโดยผู้วิจัยร่วมกับทีมผู้เชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพของนักเรียน LGBTQ+ เนื้อหาครอบคลุมความหลากหลายทางเพศ (SOGIESC) สิทธิทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นและกลุ่ม LGBTQ+ เช่น พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 และกฎหมายสมรสเท่าเทียม พ.ศ. 2567 ความรู้ด้านสุขภาวะทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สุขภาพจิต การเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตร และการดูแลตนเองเมื่อเผชิญการเลือกปฏิบัติ กิจกรรมจัดในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เน้นการมีส่วนร่วม การอภิปราย และ

กรณีศึกษา ใช้ระยะเวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง โดยผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพวัยรุ่น จิตวิทยา กฎหมาย และงานด้าน LGBTQ+

2. แบบสอบถามพัฒนาโดยผู้วิจัย อ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปใช้คำถามปลายเปิด และแบบเลือกตอบ (2) การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และ (3) การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยใช้คำถามใช่/ไม่ใช่ และคำถามปลายปิด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ประกอบด้วยการประเมินความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ( $IOC \geq 0.50$ ) รวมถึงการทดสอบความเที่ยงโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 คน และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ซึ่งต้องมีค่าเท่ากับ 0.72

#### วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในปีการศึกษา 2568 โดยเริ่มจากการขออนุญาตจากหน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารโรงเรียนพร้อมประสานงานกับครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อประชาสัมพันธ์และคัดเลือกนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย ความสมัครใจในการเข้าร่วม และการรักษาความลับของข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วม สำหรับนักเรียนอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนเข้าร่วมการวิจัยการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยการวัดก่อนการอบรม (pre-test)

โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และความเข้าใจด้านสิทธิทางกฎหมาย และการเข้าถึงบริการสุขภาพ จากนั้นดำเนินการกิจกรรมอบรมตามแผนที่กำหนด และทำการวัดหลังการอบรมทันที (post-test) โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน ทั้งนี้เน้นความเป็นส่วนตัวและการตอบตามความเป็นจริงของผู้เข้าร่วมทุกขั้นตอน

#### การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถูกตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง เข้ารหัสข้อมูล และบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพทั้งก่อนและหลังการอบรม จากนั้นใช้สถิติเชิงอนุมาน Paired-samples t-test เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้และความเข้าใจก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมของนักเรียน LGBTQ+

#### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น เลขที่ 140 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2568

#### ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ผลของกิจกรรมอบรมต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพของวัยรุ่น

LGBTQ+ ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครขอนแก่น  
ผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

### 1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น  
วัยรุ่น LGBTQ+ ศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลายจากโรงเรียนในเขตเทศบาลนคร  
ขอนแก่น จำนวนรวม 65 คน โดยมีข้อมูลทั่วไป  
ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=65)

| ข้อมูลทั่วไป                                   | จำนวน (คน) | ร้อยละ (%) |
|------------------------------------------------|------------|------------|
| <b>โรงเรียน</b>                                |            |            |
| โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน                         | 33         | 50.77      |
| โรงเรียนกัลยาณวัตร                             | 32         | 49.23      |
| <b>ระดับชั้น</b>                               |            |            |
| มัธยมศึกษาปีที่ 4                              | 22         | 33.85      |
| มัธยมศึกษาปีที่ 5                              | 23         | 35.38      |
| มัธยมศึกษาปีที่ 6                              | 20         | 30.77      |
| <b>อายุ (ปี)</b>                               |            |            |
| 15 ปี                                          | 15         | 23.08      |
| 16 ปี                                          | 20         | 30.77      |
| 17 ปี                                          | 18         | 27.69      |
| 18 ปี                                          | 12         | 18.46      |
| ค่าเฉลี่ยอายุ (Mean $\pm$ SD) 16.32 $\pm$ 1.14 |            |            |
| <b>เพศสภาพตามกำเนิด</b>                        |            |            |
| ชาย                                            | 35         | 53.85      |
| หญิง                                           | 30         | 46.15      |
| <b>อัตลักษณ์ทางเพศ/เพศวิถีที่ระบุ</b>          |            |            |
| รักสองเพศ/ไบเซ็กชวล (Bisexual)                 | 25         | 38.46      |
| ชายรักชาย (Gay)                                | 18         | 27.69      |
| หญิงรักหญิง (Lesbian)   12   18.46             | 12         | 18.46      |
| คนข้ามเพศหญิง/ชาย (Transgender)                | 6          | 9.23       |
| อื่นๆ/ไม่ต้องการระบุ                           | 4          | 6.15       |

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=65) (ต่อ)

| ข้อมูลทั่วไป                                          | จำนวน (คน) | ร้อยละ (%) |
|-------------------------------------------------------|------------|------------|
| <b>ประสบการณ์การได้รับข้อมูล/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง</b> |            |            |
| เคย                                                   | 40         | 61.54      |
| ไม่เคย                                                | 25         | 38.46      |

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวจากทั้งสองโรงเรียนใกล้เคียงกัน (โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 50.77% และโรงเรียนกัลยาณวัตร 49.23%) มีการกระจายตัวของระดับชั้นและช่วงอายุค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอายุประมาณ 16 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศสภาพชายตามกำเนิด (53.85%) และอัตลักษณ์ทางเพศที่ระบุมากที่สุดคือ รักสองเพศ/ไบเซ็กชวล (38.46%) รองลงมาคือ ชายรักชาย (27.69%) และหญิงรักหญิง (18.46%)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (61.54%) เคยได้รับข้อมูลหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง LGBTQ+ สิทธิทางกฎหมาย หรือการเข้าถึงบริการสุขภาพมาก่อนบ้างแล้ว

## 2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายของนักเรียน LGBTQ+ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมแสดงดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ Paired-samples t-test เปรียบเทียบการรับรู้สิทธิทางกฎหมาย ก่อนและหลังการอบรม (n=65)

| การรับรู้สิทธิทางกฎหมาย | ค่าเฉลี่ย (Mean) | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) | Mean Difference | 95% CI     | ค่า p   |
|-------------------------|------------------|---------------------------|-----------------|------------|---------|
| ก่อนการอบรม             | 3.15             | 0.72                      | 1.33            | 1.33±0.206 | < 0.001 |
| หลังการอบรม             | 4.48             | 0.55                      |                 |            |         |

จากตารางที่ 2 พบว่าหลังการอบรมนักเรียน LGBTQ+ มีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 3.15 (SD = 0.72) และหลังอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 4.48 (SD = 0.55) มี

ค่า Mean Difference = 1.33 และช่วงความเชื่อมั่น 95% เท่ากับ 1.12–1.54 ( $p < .001$ ) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมสามารถเพิ่มการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายได้

**ตารางที่ 3** ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ Paired-samples t-test เปรียบเทียบ  
ความเข้าใจสิทธิทางกฎหมาย ก่อนและหลังการอบรม (n=65)

| ความเข้าใจสิทธิทาง<br>กฎหมาย | ค่าเฉลี่ย<br>(Mean) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน (SD) | Mean<br>Difference | 95% CI     | ค่า p   |
|------------------------------|---------------------|-------------------------------|--------------------|------------|---------|
| ก่อนการอบรม                  | 2.89                | 0.68                          | 1.72               | 1.72±0.226 | < 0.001 |
| หลังการอบรม                  | 4.61                | 0.49                          |                    |            |         |

จากตารางที่ 3 พบว่าหลังการอบรมนักเรียน LGBTQ+ มีคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย 2.89 (SD = 0.68) และหลังอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 4.61 (SD = 0.49) มีค่า Mean Difference = 1.72 และช่วงความเชื่อมั่น 95% เท่ากับ 1.49–1.95 ( $p < .001$ ) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมสามารถเพิ่มความเข้าใจของ

นักเรียนเกี่ยวกับสาระสำคัญและรายละเอียดของสิทธิทางกฎหมายได้

### 3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพ

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของนักเรียน LGBTQ+ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอบรม แสดงดังตารางที่ 4 และ 5

**ตารางที่ 4** ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ Paired-samples t-test เปรียบเทียบ  
การรับรู้ช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพ ก่อนและหลังการอบรม (n=65)

| การรับรู้ช่องทางการเข้าถึง<br>บริการสุขภาพ | ค่าเฉลี่ย<br>(Mean) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน (SD) | Mean<br>Difference | 95% CI     | ค่า p   |
|--------------------------------------------|---------------------|-------------------------------|--------------------|------------|---------|
| ก่อนการอบรม                                | 3.02                | 0.75                          | 1.48               | 1.48±0.218 | < 0.001 |
| หลังการอบรม                                | 4.50                | 0.58                          |                    |            |         |

จากตารางที่ 4 พบว่าหลังการอบรมนักเรียน LGBTQ+ มีคะแนนการรับรู้ช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย 3.02 (SD = 0.75) และหลังอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 4.50 (SD = 0.58) มี

ค่า Mean Difference = 1.48 และช่วงความเชื่อมั่น 95% เท่ากับ 1.26–1.70 ( $p < .001$ ) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงแหล่งและประเภทของบริการสุขภาพที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

**ตารางที่ 5** ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ Paired-samples t-test เปรียบเทียบ  
ความเข้าใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ก่อนและหลังการอบรม (N=65)

| ความเข้าใจในการเข้าถึง<br>บริการสุขภาพ | ค่าเฉลี่ย<br>(Mean) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน (SD) | Mean<br>Difference | 95% CI     | ค่า p   |
|----------------------------------------|---------------------|-------------------------------|--------------------|------------|---------|
| ก่อนการอบรม                            | 2.78                | 0.70                          | 1.97               | 1.97±0.246 | < 0.001 |
| หลังการอบรม                            | 4.75                | 0.45                          |                    |            |         |

จากตารางที่ 5 พบว่าหลังการอบรมนักเรียน LGBTQ+ มีคะแนนความเข้าใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยก่อนอบรมมีค่าเฉลี่ย 2.78 (SD = 0.70) และหลังอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 4.75 (SD = 0.45) มีค่า Mean Difference = 1.97 และช่วงความเชื่อมั่น 95% เท่ากับ 1.72–2.22 ( $p < .001$ ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการและข้อพึงปฏิบัติในการเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

#### อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมอบรมส่งผลให้การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและการเข้าถึงบริการสุขภาพของนักเรียน LGBTQ+ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสะท้อนถึงประสิทธิผลของการออกแบบกิจกรรมอบรมที่มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นสิทธิทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ ควบคู่กับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตร โดยรูปแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการใช้กรณีศึกษา ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเชิงลึก สอดคล้องกับ

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การได้รับข้อมูลโดยตรง และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม<sup>(13,14)</sup>

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่านักเรียน LGBTQ+ ยังคงมีช่องว่างด้านการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายและบริการสุขภาพ แม้ว่าส่วนใหญ่จะเคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ LGBTQ+ มาก่อน แต่ระดับความรู้ก่อนการอบรมยังไม่สูง แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้รับอาจไม่เป็นระบบ ไม่ครบถ้วน หรือไม่เชื่อมโยงกับการนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศยังขาดการเข้าถึงข้อมูลด้านสิทธิและบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง<sup>(10)</sup> กิจกรรมอบรมในงานวิจัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวและช่วยยกระดับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในประเด็นสิทธิทางกฎหมาย การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสมรสเท่าเทียมซึ่งเพิ่งมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2568 ถือเป็นสาระสำคัญเนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ที่ข้อมูลยังไม่แพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่น การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเงื่อนไขทางกฎหมาย อายุที่สามารถสมรสได้ และสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

ช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียน LGBTQ+ สามารถวางแผนชีวิตและใช้สิทธิของตนเองได้อย่างเหมาะสม<sup>(15,16)</sup> ขณะเดียวกัน การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตรยังมีส่วนช่วยลดความกังวลจากอคติและการเลือกปฏิบัติ<sup>(17)</sup> ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้ารับบริการสุขภาพของกลุ่ม LGBTQ+ ตามที่งานวิจัยก่อนหน้านี้ระบุว่ากลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศมักเผชิญประสบการณ์เชิงลบจากระบบบริการสุขภาพ<sup>(3,13)</sup> ดังนั้น กิจกรรมอบรมในงานวิจัยนี้จึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียม และสนับสนุนคุณภาพชีวิตของนักเรียน LGBTQ+ ในระยะยาว

#### ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ควรขยายผลการจัดกิจกรรมอบรมที่พัฒนาขึ้นไปยังโรงเรียนอื่น โดยเฉพาะพื้นที่ที่นักเรียน LGBTQ+ มีจำนวนมากหรือยังขาดการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ควบคู่กับการบูรณาการเนื้อหาเรื่องความหลากหลายทางเพศ สิทธิทางกฎหมาย และช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตรไว้ในหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรพัฒนาศักยภาพครูแนะแนว ครูพยาบาล และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและปราศจากอคติ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุข และองค์กรที่ทำงานด้าน LGBTQ+ เพื่อสร้างระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน LGBTQ+ อย่างครอบคลุมและยั่งยืน

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะยาวเพื่อประเมินความยั่งยืนของกิจกรรมอบรมและผลต่อ

พฤติกรรม การเข้าถึงบริการสุขภาพ ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ อุปสรรค และความต้องการเฉพาะของนักเรียน LGBTQ+ อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ อาจออกแบบการวิจัยแบบมีกลุ่มควบคุมหรือเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมอบรมที่แตกต่างกัน รวมทั้งศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อน และสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่มีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจ และพิจารณาศึกษาในกลุ่มย่อยเฉพาะ เช่น นักเรียนข้ามเพศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตอบโจทย์การพัฒนาโปรแกรมมากยิ่งขึ้น

#### กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากนายแพทย์ชาติรี เมธธรธาธิป ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ที่ผลักดันและส่งเสริมขวัญกำลังใจ รวมถึงให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่นทุกท่านที่ให้การสนับสนุนวิจัยในครั้งนี้ และที่สำคัญอย่างยิ่งขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ในความร่วมมือทุกกระบวนการจัดทำงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วง

#### เอกสารอ้างอิง

1. Ipsos. Global attitudes toward sexual orientation and gender identity. Ipsos Global Advisor; 2021.
2. United Nations Development Programme (UNDP). LGBTI inclusion index: Thailand country profile. New York: UNDP; 2024.
3. พงษ์รัตน์ บุญญานุรักษ์, อาภาพร วงศ์พิพัฒน์. อุปสรรคในการเข้าถึงบริการสุขภาพของ

- บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารสาธารณสุขศาสตร์. 2566;53(2):215–28.
4. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์สุขภาพประชากรหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย; 2567.
  5. Hfocus. กรมอนามัยชี้ไทยมีประชากร LGBTQ+ ราว 4 ล้านคน ยังขาดข้อมูลเชิงระบบ. Hfocus.org; 2568.
  6. กรมสุขภาพจิต. สถานการณ์สุขภาพจิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต; 2562.
  7. ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, และคณะ. พัฒนาการและความท้าทายของวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 2565;34(1):45–59.
  8. ฟองดี, และคณะ. ประสบการณ์การถูกกระทำในระดับจุลภาค (microaggressions) ของเยาวชน LGBTQ+ ในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์. 2568;40(1):89–107.
  9. United Nations Population Fund (UNFPA) Thailand. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: UNFPA Thailand; 2559.
  10. ภัทรปภา พรหมลา, และคณะ. การรับรู้สิทธิด้านอนามัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นไทยภายใต้พระราชบัญญัติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. วารสารกฎหมายสุขภาพ. 2565;18(2):133–48.
  11. กรมควบคุมโรค. สถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค; 2564.
  12. กรมควบคุมโรค. รายงานเฝ้าระวังโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปี 2568. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค; 2568.
  13. ทศนีย์ ชัยวัฒน์, และคณะ. ทศนคติและความรู้ของบุคลากรทางการแพทย์ต่อบุคคล LGBTQ+. วารสารพยาบาลศาสตร์. 2564;39(3):72–85.
  14. ลภัสสรดา พรหมสิทธิ์, และคณะ. ทศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อบุคคลข้ามเพศ. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2566;16(1):58–70.
  13. Bandura A. Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1986.
  14. สุวิมล วงศ์พุกข, และคณะ. การจัดการเรียนรู้เชิงมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น. วารสารศึกษาศาสตร์. 2563;41(2):85–98.
  15. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (สมรสเท่าเทียม) พ.ศ. 2568. เล่มที่ 142 ตอนพิเศษ 6 ก; 23 มกราคม 2568.
  16. ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น. คู่มือการสร้างความเข้าใจด้านสิทธิทางกฎหมายและบริการสุขภาพสำหรับกลุ่ม LGBTQ+. ขอนแก่น: ศูนย์อนามัยที่ 7; 2567.
  17. ชินดา รุ่งวิทยาการ, มหศักดิ์ ภูริวัฒน์ภากร. การพัฒนารูปแบบการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น. วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น. 2569;18(1):15–7.